

ופשטיגן: **תא שמע**, דתנן בריש פרקין:
תמידין קודמין למוספין.

ומדייקת הגמרא: **ואף על גב דמוספין קדישי** צא-א
יותר מתמידין, שהרי הם באים לחובת יום
השבת, ואילו תמידין באים אף בחול, בכל

עולת תמיד, שהוא תדיר, ודם חטאת של
יחיד, שהוא מקודש יותר מעולה, כיון שדם
חטאת מרצה, **איזה מהם קודם?**

האם תדיר קודם משום דתדיר, או דלמא
מקודש קדים משום דקדיש?⁽²³⁾

שבסוגייתנו הנדון בתדיר ומקודש ששניהם
לפנינו איזה מהן קודם, אולם בסוגיא במנחות
הנדון הוא כשיש אפשרות לקיים רק אחד מהם,
שבוה שנקדים אחד מהן הרי נדחה השני, ובוה
נסתפקו מה עדיף, האם תדיר דוחה המקודש או
לא, ולכך אף לו יהא שבסוגייתנו נפשוט שתדיר
קודם למקודש, אולם עדיין יש להסתפק אם
תדיר דוחה המקודש.

והנה בסוגייתנו לא נפשט מה הדין בתדיר
ומקודש איזה מהן קודם, וברמב"ם [פ"ט
מתמידין ומוספיו הלכה ג'] כתב שאיזה שירצה
יקדים, והטעם כיון שלא נפשט אם כן יכול
להקדים מה שירצה.

אולם הרב עובדיה מברטנורא כתב, שאף
שהוא ספק הדין נראה שתדיר קודם, ובתוספות
יום טוב תמה שהרי הרמב"ם כתב דאיזה שירצה
יקדים, ועוד דמאיזה טעם נראה שתדיר עדיף
ממקודש. וכתב שבאור דברי הברטנורא כיון
דדין קדימת תדיר נלמד מפסוקים, אולם דין
שמקודש קודם אינו נלמד מפסוקים לכך תדיר
קודם.

והרש"ש תמה על דברי התוספות יום טוב
שהרי מבואר בגמרא בהוריות שלומדים
מוקדשתו שמקודש קודם וכמו שהבאנו כבר
לעיל, וביאר הרש"ש שאין המקור של הגמרא
לדין שמקודש קודם, אלא שהוא מקור שהקדמה
היא חשיבות ולכך מסברא כל שהוא מקודש
מצוה להקדימו, וכיון שאין פסוק על דין מקודש
ממילא התדיר קודם.

והט"ז [או"ח סימן תרפ"א] כתב שתדיר

קודם באכילה ולאחר מכן כתב, הדין ששלמים
של אמש וחטאת ואשם של יום, ומשמע מזה
שהוא דין באכילה דשלמים של אמש קודמין
לשל יום.

ובתוספות פרשו שני טעמים מה שקודם
לאכילה שלמים של אמש, שבשם רש"י הביאו
שהטעם שהבשר דשלמים שנשחט אתמול הרי
הוא מתקלקל ולכך הוא קודם, אולם התוספות
עצמם פרשו שהטעם הוא כיון שהזמן של
שלמים הוא שני ימים וליילה ואם כן באותו יום
יגמר זמנו, אולם חטאת ואשם יגמר רק בסוף
הלילה לכך שלמים שיגמר זמנו קודם הרי הם
קודמים.

ובלקוטי הלכות כתב שאין מחלוקת בדין
בין רש"י במשנתנו לתוספות, ואף שרש"י מפרש
דברי המשנה בהקרבה, כן הוא הדין אף
באכילה, רק שלא פרש כן דברי המשנה, וכן
לתוספות היה משמעות המשנה באכילה, אולם
אף בהקרבה הדין שהוא קודם.

23. בתוספות הקשו, שהרי סוגיא זו שתדיר
ומקודש איזה מהן קודם הוזכרה במנחות [מט
א] לגבי ציבור שאין להם אלא קרבן אחד האם
יקריבו את המוספין של אותו יום או שימתינו
כדי להקריב את התמידין של מחר, והגמרא
תולה זאת בדין תדיר ומקודש איזה מהן קודם,
ואם כן היאך לא נתבאר שזה ממש הנדון
בסוגייתנו.

ובקרבן אורה כתב ליישב, שהנדון בסוגייתנו
והנדון בסוגיא דמנחות הם שני נדונים,

זאת קודמין להם התמידין משום דתדירי. הרי שתדיר קודם למקודש.

ודחינן: תמידין של שבת שונים הם מתמידים שבכל יום, כי אף הם נחשבים לקרבן שבת והם מקודשים כמו המוספים. כי, אטו וכי אפשר לומר שקדושת השבת, רק למוספין אהני להחשיבם כמקודשים, ואילו לתמידין לא אהני? הלכך, כיון ששניהם מקודשים, מקדימין התמידים למוספים, כיון שהם תדירים.

תא שמע מהא דתנן בההיא משנה: מוספי שבת קודמין למוספי ראש חודש. וזאת, אף על גב שמוספי ראש חודש מקודשין יותר, לפי שראש חודש נקרא "מועד", וגם יש בו שעיר חטאת [המכפר על טומאת מקדש וקדשיו], ומכל מקום קודמים מוספי שבת כיון שהם תדירין יותר. הרי שתדיר עדיף ממקודש.

ודחינן: מוספי שבת שחל בו ראש חודש קדושים אף הם כשל מוספי ראש חודש. כי

אטו ראש חודש, רק למוספין דיריה אהני להחשיבם קדושים, ואילו למוספי שבת לא אהני? הילכך, כיון ששניהם מקודשים בשוה, מקדימים התדיר.

תא שמע מהא דתנן באותה משנה: מוספי ראש חודש קודמין למוספי ראש השנה. וזאת, אף על גב דראש השנה קדשה מראש חודש, הרי שתדיר עדיף ממקודש.

ודחינן: אטו ראש השנה רק למוספי דיריה אהני לקדשם, ואילו למוספי ראש חודש לא אהני?

תא שמע מהא דתניא: דבר אחר, טעם נוסף למה שאמרו בית הלל בסדר הברכות של קידוש בשבתות וימים טובים, שמברך תחילה ברכת היין ואחר כך אומר קידוש [ברכת היום], לפי שברכת היין תדירה וברכת היום אינה תדירה, ותדיר ושאינו תדיר תדיר קודם. וזאת, אף על גב דברכת היום קדישה מברכת היין, שהרי היא באה לחובת יום השבת, ומוכח שתדיר עדיף

אינו מביא קרבן על טומאתו, אולם נזיר מביא קרבן על טומאתו, וחכמים אומרים יטמא נזיר ואל יטמא כהן גדול, שכהן גדול קדושתו קדושת עולם, אולם נזיר שהוא קדושת שעה קדושתו פחותה ולכך יטמא הנזיר.

וביאר רעק"א לפי דברי הירושלמי שסברת רבי אליעזר שתדיר ומקודש מקודש קודם, ולכך הנזיר הוא קדוש יותר שמביא קרבן על טומאתו, ולכך יטמא כהן גדול, אולם דעת חכמים שכהן גדול כיון שקדושתו קדושת עולם הרי הוא תדיר יותר, ותדיר עדיף ולכך יטמא הנזיר, ונמצא שספק הגמרא הוא מחלוקת תנאים.

ומקודש תדיר קודם כיון שתדיר הוא כלל גדול בתורה ואין לנו להוציא מן הכלל, ובשאגת אריה תמה עליו שהרי מקודש גם הוא כלל גדול בתורה וכמבואר בגמרא בהוריות, אולם לפי דברי הרש"ש שאין זה דין דמקודש קודם, מבוארים דברי הט"ז. אולם השאגת אריה הקשה עליו מדברי הרמב"ם שכתב שאיזה שירצה יקדים ומשמע מזה שהוא ספק, וצ"ע.

ורבי עקיבא אייגר כתב לבאר שדין זה שתדיר ומקודש הוא מחלוקת תנאים, שמבואר במשנה בנזיר שאם כהן גדול ונזיר רואים מת מצוה והשאלה היא מי יטמא לו, שר"א אומר יטמא כהן גדול ואל יטמא נזיר, שהכהן גדול

ממקודש⁽²⁴⁾.

ודחינן: ברכת היין בשבת אף היא קדושה. כי אטו שבת, רק לברכת היום אהני, לברכת היין לא אהני?!

הלכך, כיון ששניהם מקודשים, מקדימים התדיר.

תא שמע: דאמר רבי יוחנן: מי שהיו לפניו ביום השבת שתי תפלות להתפלל, מוסף ומנחה חלכה, מתפלל אדם של מנחה תחלה, ואחר כך של מוספין, כי תפלת מנחה תדירה יותר. ואף על גב דתפלת מוספין קדישא, שהרי אינה אלא בשבת ויום טוב.

ודחינן: אטו שבת, רק לתפלת מוספין אהני, לתפלת מנחה לא אהני? הלכך כיון דשניהם מקודשים מקדימים התדיר.

תא שמע: דתנן במתניתין: שלמים של אמש

חטאת ואשם של היום — שלמים של אמש קודמין.

ודייקין: הא אם היו אידי ואידי ביום, שהשלמים גם הם הובאו היום לעזרה, היינו אומרים חטאת ואשם קדמי, כיון שהם מקודשים יותר, ואף על גב דשלמים תדירי, כי היות ומביאין אותם בנדר ונדבה הרי הם מצויין תמיד, ובכל זאת מקדימין את הקרבת החטאת ואשם. הרי מוכח שמקודש עדיף מתדיר.

ודחינן: אמר רבא: מצוי קאמרת? מה שהבאת משלמים אינה ראייה שהשלמים אינם בגדר "תדיר" שמשמעו שתדירותו חובה, אלא "מצוי" הוא תמיד יותר מחבירו, ואילו אנן, רק תדיר קמיבעיא לן אם הוא קודם למקודש או מקודש קודם לו, אבל מצוי לא קמיבעיא לן. כי היות שאין תדירותו חובה, אין בו מעלת התדיר, ולגביו, ודאי ש"מקודש" עדיף ממנו וקודם לו⁽²⁵⁾.

24. האחרונים הקשו, מה סברה הגמרא בהוה אמינא שדין דייין קודם הוא משום שתדיר, הרי בהמשך הסוגיא מבואר שכל הדין של תדיר ומקודש שהוא קודם זה רק באופן שתדירותו חובה, ולכך שלמים אף דהם מצויים הרבה, אולם כיון דאינם באים חובה אין בהם מעלת תדיר, ואם כן אף בברכת היין מה שהיא תדירה אינו חובה ואם כן אין כלל דין תדיר.

והשגת אריה כתב ליישב דברי הגמרא, שאין כונת הגמרא דברכת היין תדירה כיון דהיא מצויה הרבה לברך על יין, אלא כונת הגמרא דברכת היין של חובה היא תדירה מברכת היום, וכגון יין דקידוש והבדלה, ויין של מילה ונשואין, וזה יין שהוא חובה, ובזה הוא תדיר יותר מברכת היום של קידוש שאינו אלא בליל

שבת.

25. מבואר בגמרא שכל מה שיש מעלת התדיר להקדימו הוא רק במקום שתדירותו חובה, אולם במקום שאין תדירותו חובה, אין כלל מעלת התדיר להקדימו.

והנה הנמוקי יוסף בהלכות ציצית כתב, שאם יש לאדם ציצית ותפילין צריך להקדים מצות ציצית לתפילין, שמצות ציצית נוהגת כל היום, ומצות תפילין אינה נוהגת בשבתות וימים טובים, ותדיר ושאינו תדיר תדיר קודם.

והקשה השאגת אריה, איך כתב הנמוקי יוסף שמצות ציצית יש בו מעלת התדיר, הרי כמו שמבואר בסוגייתנו ששלמים אין בהם מעלת התדיר אף ששלמים אחרי שהוא נדר הרי זה

אמר ליה רב הונא בר יהודה לרבא: אטו
"מצוי" לאו בגדר "תדיר" הוא?

הרי שמילה שהיא "מצוי" בלבד, נקרא
"תדיר"?

והתניא: יכול אוציא את הפסח, שאינו חייב
עליו חטאת אם בשוגג עבר ולא הקריבו, אף
שבזדונו חייב עליו כרת [שזה הוא הכלל
לחייב חטאת, כל עבירה שעל זדונה חייבים
כרת, חייבים על שגגתה חטאת] לפי שאינו
תדיר, ולא אוציא את המילה [שחייבין עליה
כרת אם עבר ולא מל עצמו בזדון], שהיא
תדירה, בכך שבמצותה היא בכל רגע שחייב
למול עצמו ולא להשאר ערל, ויהיו חייבים
על ביטולה בשגגה חטאת.

ומתריצין: מאי "תדירה" שנקטה הבריייתא
לגבי מילה, תדירה במצוות, שנכרתו עליה
שלש עשרה בריתות וצוויין, ואין משמעה
כמו "תדיר" האמור בסוגיין⁽²⁶⁾.

ואיבעית אימא: מילה לגבי פסח, כיון שהיא
מצויה הרבה יותר מפסח, שמצותה בכל רגע
ורגע למול עצמו כל זמן שהוא ערל, ואילו
פסח אינו אלא פעם אחת בשנה, כי תדיר

חובה עליו, אולם כיון שאין חובה לנדור אין זה
בכלל תדיר, אם כן אף בציצית כיון שאין חובה
עליו ללוש הציצית אם כן אף כשהוא לובש
הציצית ועתה הוא מחויב, אולם כיון שאין חובה
ללבושו אין זה בכלל תדיר ואין כתבו הנמוקי
יוסף שמצוה להקדימו כיון שהוא תדיר הרי אינו
אלא מצוי.

במגילה, במי שיש לו אפשרות לקנות או מזווה
או תפילין איזה מהן קודם, ומבואר שם שלחד
מאן דאמר מזווה קודמת כיון שהוא חייב בה אף
בשבתות וימים טובים, אולם יש מאן דאמר
שחולק וסובר שתפילין קודמים, כיון שאם הוא
בדרך הרי הוא פטור ממזווה וחייב בתפילין,
ולכך תפילין קודמים.

ובשאגת אריה כתב עוד מכח דברי הגמרא
שלנו חדוש דין, שיש להסתפק כשיש לפניו
מצות קריאת שמע וברכת המזון איזה מהן
קודמת, שהרי ברכת המזון היא תדירה שאדם
אוכל כמה פעמים ביום, וקריאת שמע אינה אלא
פעמיים ביום, אולם מסיק שם שקריאת שמע
קודמת, ואף שברכת המזון תדירה יותר, אולם
הרי מה שברכת המזון תדירה אין זה חובה,
שהרי אינו מחויב לאכול כמה פעמים ביום, אם
כן כיון שאין תדירותו חובה אין בו מעלת
התדיר, והוסיף השאגת אריה שאין כונת הגמרא
רק שלגבי מקודש אין בו מעלת התדיר, שהרי
בהמשך מקשה הגמרא על מילה שאין היא
תדירה, ואם כן קודם קריאת שמע שתדירותו
חובה.

וביאר רעק"א שאין כונת הירושלמי שתפילין
כיון שחייבים בהן בדרך הרי הם קודמים, אלא
כונת הירושלמי כיון שאין אדם חייב במזווה
אלא אם כן הוא דר בבית אם כן אין זה חובה
וממילא אין בו מעלת התדיר שכל שאין הוא
חובה אלא מחמת שאדם מחייב עצמו אין לו
מעלת התדיר וממילא תפילין קודמים.

ורעק"א בתשובותיו הביא דברי הירושלמי

26. רש"י פרש דברי הגמרא שתדירה במצוות,
הכונה היא שנכרתו עליה שלוש עשרה בריתות,
ובשפת אמת הקשה שזה דוחק בלשון הגמרא,
שאיין לזה כלל שייכות למלת תדיר.

וביאר השפת אמת דברי הגמרא באופן אחר,
שכונת הגמרא שמצות מילה אין היא מצוה רק
מעשה המילה, אלא שעצם מה שהאדם מהול
הוא מקיים מצוה, ולכך מצות המילה היא תדירה

דמיא.

אבל "מצוי" של שלמים לגבי חטאת ואשם, אינו נחשב כתדיר.

אמר רב הונא מסורא: תא שמע: דתנן במתניתין: שלמים של אמש וחטאת ואשם של היום — שלמים של אמש קודם.

וסברה הגמרא עתה, שמדובר באופן שהשלמים מאמש עומדים היום לפנינו כשהם כבר שחוטין, והחטאת ואשם עדיין לא נשחטו [כי אילו לא נשחטו עדיין השלמים, לא נאמר שיקדמו לחטאת]. ובכל זאת מבואר שטעם לקדימת השלמים הוא דוקא משום שהגיעו אמש. ומדייקת מכך הגמרא:

הא דיום, אילו הגיעו גם השלמים היום לעזרה, אף באופן שהוא דומיא דאמש, והיכי דמי, כגון דקדים שחטיה לשלמים, והחטאת ואשם עדיין לא נשחטו, אמרינן חטאת ואשם קדמי לזריקת דם השלמים, כיון שהם מקודשים יותר משלמים. ואף שבכך הרי הוא דוחה השלמים.

איבעיא להו: תדיר ושאינו תדיר שהיו עומדין שניהם להקריב, וקדם ושהט לשאינו תדיר, מאי?

מי אמרינן, כיון דשהטיה לשאינו תדיר, הרי עתה מקריב ליה, יגמור את עבודתו ויזרוק את דמו אף קודם לשחיטת התדיר, דכיון שהתחיל יגמור.

או דלמא, יהיב את דמו של האינו תדיר לאחר, דממרס, שיערבב בדמו כדי שלא יקרב בינתיים, עד דמקריב ליה שישחוט ויזרוק לתדיר. וחדר, לאחר מכן, מקריב וזרק את הדם לשאינו תדיר. (27)

תמיד, וכזה תדיר שהוא מתקיים כל הזמן אפילו שהוא מצוי יש בו מעלת התדיר.

27. בפשטות, ספק הגמרא כיון שכבר התחיל עם השאינו תדיר, לכך אף שתדיר קודם. אולם בהתחיל בשאינו תדיר הדין הוא שממשיך בשאינו תדיר.

אולם בשאגת אריה ביאר שספק הגמרא אינו מטעם זה שהתחיל, שהרי בהמשך מביאה הגמרא מברכת היין, ושם הרי הוא לא התחיל עדיין בברכת היום, אלא ספק הגמרא הוא משום, כיון ששחט את השאינו תדיר בתחלה, אם כן עתה הרי הוא מחויב כבר במצות זריקה של הקרבן הנשחט, והקרבן שאינו נשחט אינו מחויב עתה בהקרבתו, לכך צריך להקדים את הקרבן שהוא מחויב בהקרבתו כבר והוא הקרבן

הנשחט, או כיון שיש מעלת תדיר הרי הוא קודם אף שבזה הוא דוחה את מצות ההקרבה של האינו תדיר, וכזה מבואר מה שהביאה הגמרא ראה מברכת היום, שאף שעדיין לא התחיל בה, אולם כיון שהוא מחויב בה אם כן הרי הוא דוחה את ברכת היין, וזה הבאור בתרוץ הגמרא, כיון שבא לקדש הרי זה כמאן דשחטי תרווייהו, שהכונה בזה כיון שהוא מחויב עתה גם בברכת היין אם כן אין זה נקרא לדחות השאינו תדיר. ובשאגת אריה שם כתב, שלפי זה אם אדם ברך ברכת המזון בשבת שחל בראש חודש, שדינו להקדים התדיר שהוא רצה ליעלה ויבוא, והוא התחיל לומר קודם יעלה ויבוא, הדין הוא שיפסיק ויאמר רצה, ואף שכבר קדם לומר היעלה ויבוא, אולם כיון שכל הספק של הגמרא הוא רק מטעם שהמצוה ששאינו תדיר לפניו, אם

הגיע זמן ברכת היין. וזה דומה לקדם ושחט את השאינו תדיר. ובכל זאת, יקדים את התדיר. ונפשוט מכאן ספק הגמרא.

ודחינן: **הכא נמי, דכיון דאתא אחר כך היין ומזומן הוא לברך עליו, כמאן דשחיטי תרוייהו דמי.** שהרי עתה הוא מחוייב ביין. ולא תפשוט הספק מכאן.

תא שמע: דאמר רבי יוחנן: הלכה, מתפלל אדם של מנחה בשבת, ואחר כך של מוספין. ואף על פי שזמן המוספין הגיע קודם לזמן מנחה. ודומה לקדם ושחט את שאינו תדיר.

ודחינן: **הכא נמי, כיון דמטי זמן תפלת מנחה, ועכשיו שתי התפלות לפניו, כמאן דשחיטי תרוייהו דמי.**

אמר ליה רב אחא בריה דרב אשי לרבינא: תא שמע מהא דתנן: שחטו לקרבן פסח קודם חצות יום ארבעה עשר, פסול, מפני שנאמר בו "בין הערבים". אבל, אם שחטו אחר חצות, אך קודם לתמיד של בין הערביים, כשר, ויהא ממרס בדמו של פסח עד שיזרוק דם התמיד. כיון שלכתחילה מצוה להקדים התמיד לפסח.

הרי שאם קדם לשחוט את המאוחר משהין את זריקתו עד שישחט ויזרוק את הראוי להיות קודם, ונפשטה בעייתנו⁽²⁸⁾.

ומכאן מדייקת הגמרא, כי כשם שמקדימין את המקודש אף באופן שהאינו מקודש כבר שחוט, הוא הדין בתדיר ושאינו תדיר.

ודחינן: **דלמא "שלמים דאמש וחטאת ואשם דיום" שנאמר במשנה, היכי משכחת לה, באופן דשחטינהו לתרוייהו, שהחטאת והשלמים שניהם שחוטין ועומדין ליזרק, וכיון שהשלמים הגיעו אמש מקדימין אותם בזריקה.**

ומה שדייקנו, "הא דיום דומיא דאמש, חטאת קודם", נמי מדובר באופן דשחטינהו לתרוייהו, ובא לימלך איזה דם יזרוק קודם, ואומרים לו שיזרוק את דם החטאת קודם [כיון שסוף סוף צריך למרס בדם של אחד מהקרבנות, מקדימין את המקודש].

אבל, אם לא שחטינהו לתרוייהו, תיבעי לך אם יקדים את המקודש שאינו שחוט למקודש שהוא שחוט. והוא הדין בתדיר ושאינו תדיר.

תא שמע מהא דתניא לגבי קידוש בשבת: דבר אחר, ברכת היין תדירה וברכת היום אינה תדירה, ותדיר ושאינו תדיר תדיר קודם.

והרי כאן השאינו תדיר הקדים לבא קודם התדיר, שבתחילת היום של שבת הגיע זמן ברכת היום ועדיין לא היה היין לפניו, ולא

כיון שהוא לא מחוייב, אם כן בברכת המזון שהוא מחוייב בשניהם הרי הוא מפסיק.

28. השאגת אריה הקשה בדברי הגמרא, איך מדמה הגמרא את קדימת התמיד לפסח, לדין תדיר ושאינו תדיר, והרי זה שתמיד קודם לפסח

כן כל זה שייך בשחיטה אולם בברכת המזון הרי הוא מחוייב כבר עכשיו בשניהם, וכיון שהוא מחוייב כבר עתה בשניהם אם כן לא שייך לומר שימשיך בשאינו תדיר, ואדרבה מזה שהגמרא לא דנה מצד זה שהוא כבר התחיל משמע שזה לא סבה שלא יפסיק, וכל הטעם שלא יפסיק רק

ומשינין: אמר קרא במתנות כהונה, "לך נתתים למשחה", ותרגום "למשחה" הוא "לרבו", דהיינו לגדולה, שיהיו אוכלין אותם כדרך שהמלכים המשוחים אוכלין.

מתניתין

אמר רבי שמעון: אם ראית שמן שהוא מתחלק בעזרה לכהנים — אין אתה צריך לשאול מהו אותו שמן, אלא ודאי הוא, שהשמן הזה הוא אחד מהשניים:

או שהוא מותר השמן שנשאר מהשמן של ריקי מנחת ישראל. דהיינו, המנחה הבאה בצורת ריקין, נמשחת בשמן לאחר אפייתה. והנותר מאותו השמן מתחלק לכהנים.

וכן יתכן, שהוא מותר לוג שמן של מצורע, שנשאר לאחר שבע ההזאות, והנתינה על תנוך אוזנו של המצורע ועל בהונותיו, שגם שמן זה מתחלק לכהנים.

ודחינן: הכא במאי עסקינן, דקדים, שחטיה לתמיד ברישא, אחר ששחט הפסח, ושניהם שחוטין עתה ועומד דמם להיזרק, ולכן מקדים לזרוק את דם התמיד [כיון שסוף סוף צריך להשהות זריקת אחד מהם ולמרס בדמו]. אבל אם לא שחט עדיין את התמיד, יש לומר שיזרוק קודם את הפסח, אף שדינו להיות מאוחר, וכן בתדיר ושאינו תדיר.

אמר ליה רב אחא סבא לרב אשי: מתניתין נמי דיקא שמדובר באופן ששחט כבר את התמיד. דקתני "עד שיזרוק דם התמיד", ולא קתני "עד שישחוט ויזרוק דם התמיד", שמשמעותו היא שצריך לשחוט. אלא משמע שכבר נשחט, ולכך יקדים התמיד.

ומסקינן: אכן שמע מינה. (29)

שנינו במשנה: ובכולן, הכהנים רשאים לשנות באכילתן, לאכלן צליון, שלוקין ומבושלין.

ודנה הגמרא: מאי טעמא?

29. בדברי הגמרא לא נפשט מה הדין בספק זה דקדים ושחטיה לשאינו תדיר ברישא, אולם הרמב"ם [פרק ט' מתמידין ומוספיו הלכה ג'] כתב דאם קדם ושחט השאינו תדיר הרי הוא ממשך בעבודתו וזרק דם השאינו תדיר בתחלה.

והקורן אורה כתב דהמקור של הרמב"ם זה מדברי הגמרא דדיקא נמי, שהרי מבואר מדיוק דברי הגמרא דכל הטעם שהתמיד קודם הוא רק משום דקדם ושחט לתמיד, אולם אם לא שחט לתמיד אין לו דין להקדים התמיד, ומוכח מזה דבקדם ושחט הרי הוא ממשך בעבודה של האיני תדיר.

אינו מטעם דין קדימה של תדיר, אלא שהוא ממהלכה של "ואחר דבר שנאמר בו בערב ובין הערביים, לדבר שלא נאמר בו אלא בערב בלבד", ואין אפשר לדמות דין זה לדין תדיר ושאינו תדיר.

והשאגת אריה כתב ליישב זאת, על פי מה שחידש שכל מה שנאמר בערב ובין הערביים בפסח זה רק על השחטיה של הפסח, שבזה הוא שנאמר דין קדימה דבין הערביים, אולם בשאר העבודות לא נאמר דין בערב ובין הערבים, וכל מה שהוא קודם זה רק מדין תדיר ושאינו תדיר תדיר קודם, ולכך דמתה הגמרא זריקת הפסח לדין שתדיר ושאינו תדיר תדיר קודם.

נשרף במזבח הוא של שמן נדבה, וכמו שמפרשת הגמרא (30).

גמרא

אמר שמואל: לדברי רבי טרפון במשנתנו, צא-ב המתנדב שמן, קומצו הכהן קומץ מהשמן, ומקטיר את הקומץ על גבי המזבח, ושיריו, הנותרים מהשמן לאחר הקמיצה, נאכלין לכהנים.

מאי טעמא? דתניא, נאמר "ונפש כי תקריב קרבן מנחה". ומכך שלא נאמר "נפש כי תקריב מנחה", דרש רבי טרפון מיתור המלה "קרבן": מלמד הכתוב שמתנדבין קרבן שמן בפני עצמו. וכיון שנתרבה שמן נדבה בפרשת קרבו מנחה, הרי הוא כמנחה. מה מנחה, קומצה הכהן, ומקטיר את הקומץ, ושיריה נאכלין. אף שמן, קומצו, ושיריו

ואם ראית שמן שהוא ניתן על גבי האישים — אין אתה צריך לשאול מהו, אלא ודאי הוא מותר רקי מנחת כהנים. שכל מנחה שהמביא אותה הוא כהן, דינה לישרף כולה על גבי המזבח, ומותר שמן הרקיקין של כהן אף הוא נשרף במזבח.

וכן יתכן, שהוא מותר מנחת כהן משיח. היינו מותר השמן של מנחת חביתין, שמקריב כהן גדול בכל יום, ויש בה ריבוי שמן. לפי שמביא שלשה לוגין שמן לעשרון אחד סלת. והנותר מן השמן, נשרף במזבח.

ומלבד שמנים אלו לא יתכן שיהא שמן אחר מתחלק לכהנים או נשרף במזבח, לפי שאין מתנדבין שמן לבד, ללא סולת, כקרבן מנחה בפני עצמו.

רבי טרפון אומר: מתנדבין שמן לבד. ולדעתו יתכן שהשמן המתחלק לכהנים או

30. הקרן אורה הקשה למה הביאה המשנה את המחלוקת אם מתנדבין שמן לאחר כל דיני הפרק העוסק בדיני קדימה. ולכאורה, אין לדינים אלו שייכות לפרק זה כלל.

וביאר הקרן אורה על פי דברי התוספתא, שלאחר כל דיני קדימה של תדיר ומקודש, הוסיפה הלכה, שמנחות קודם ליין, ויין קודם לשמן. ואילו משנתנו לא הביאה דין זה. ובשלמא מה שלא הביאה משנתנו את הדין שמנחות קודמות ליין, כיון שמנחה היא להקטרה, ויין הוא לנסוך, ולכן מנחה קודמת. אולם, מה שלא הביאה את הדין שיין קודם לשמן, קשה. ולכך כתבה המשנה כיון שזה מחלוקת אם שייך להתנדב שמן, לכך לא כתבה המשנה קדימה דיין לשמן, שהרי לפי תנא אחד לא שייך כלל נדבת שמן.

אולם הקשה הקרן אורה בדברי הרמב"ם בהלכות קרבן פסח [פרק א' הלכה ד'] שהביא הדין דפסח ששחטו קודם לתמיד ששוחט לתמיד וממרס בדם הפסח, ולא חילק הרמב"ם דכל זה רק בשחט התמיד, אולם בלא שחט התמיד אין לו דין להקדים התמיד אלא ממשיך בעבודת הפסח, וזה צ"ע כיון דפסק דבשאינו תדיר ממשיך בעבודתו אם כן הוא הדין בפסח, ואיך לא חילק בזה הרמב"ם, וכתב דאפשר דסבר הרמב"ם כיון דדין קדימה דתמיד לפסח הוא דין קדימה אחר מדין יאחר דבר וכמו שנתבאר לעיל אם כן בזה לא אומרים דממשיך בפסח, ואף דהגמרא דימתה דין זה אולם להלכה בזה אין דין קדימה. [אלא דשוב צריך עיון דמהיכין מקורו של הרמב"ם, שאין לומר מפסח, שהרי נתבאר דבפסח הוא דין אחר וצ"ע].